

На основі проведеного Конкурсу організатори та члени журі зробили висновки про те, що проведення подібних заходів насамперед сприяє формуванню в молодого покоління свідомого та умотивованого патріотизму, визначенню ціннісних орієнтирів, умінню захищати і зберігати українську ідентичність, вихованню поваги до своєї історії, мови, традицій, постатей (Т. Іванюк). Адже найбільшого виховного впливу можна досягти за рахунок особистого прикладу вчителя-наставника.

Конкурс для вчителів є вагомим напрямком популяризації педагогічних здобутків педагогів-новаторів, який допомагає створити банк найкращих розробок уроків з українознавства, авторських розвивальних навчальних уроків на українознавчій основі та авторських

сценаріїв українознавчих виховних заходів для учнів українських навчальних закладів за кордоном.

Таким чином, результати проведення Конкурсу «Українознавчі пріоритети навчально-виховного процесу» підтверджують тезу про те, що українознавче спрямування освітніх галузей є досить вагомим чинником збереження української ідентичності не лише у закладах освіти України, а й в українських закладах за кордоном.

Світлана БОЙКО

orcid.org/0000-0002-4999-4603
кандидат філософських наук,
старший науковий співробітник
відділу освітніх технологій
та популяризації
українознавства НДІУ

ХІ МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС З УКРАЇНОЗНАВСТВА ДЛЯ УЧНІВ 8–11 КЛАСІВ

29–31 березня 2018 р. у м. Києві пройшов II (очний) етап XI Міжнародного конкурсу з українознавства для учнів 8–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, який проводив Науково-дослідний інститут українознавства.

На Конкурс були представлені роботи 264 учнів з 24 областей України та м. Києва, а також роботи з недільних шкіл Іспанії, Польщі, Греції та Бельгії. На заключний етап Конкурсу було запрошено 108 учнів, чії наукові роботи набрали найбільшу кількість балів за результатами рецензування. Найчисельніше у II етапі були представлені учнівські колективи Чернівецької, Донецької, Полтавської, Львівської, Івано-Франківської, Чернігівської областей.

Урочисте відкриття відбулося в Національному еколого-натуралістичному центрі МОН України. З вітальним словом до учасників звернувся **Богдан Галайко**, директор НДІУ, який у своєму виступі акцентував увагу на багатолітній традиції заходу та необхідності всебічної підтримки українознавства у реформованій школі. «Важливо, що вирросло нове покоління українців. Ми маємо пам'ятати сторінки історії як сторічної давності, так і сьогодення. Українці, незважаючи ні на що, здатні вистояти у боротьбі за незалежність своєї держави. Як і колись, молоді хлопці, які брали участь у конкурсах, писали наукові роботи, загинули, захищаючи українську землю. Ви маєте можливість аргументувати свої

думки, почути позиції молодих науковців з усієї України», – підкреслив він.

Учасників Конкурсу привітав **Сергій Паладійчук**, начальник відділу організаційного регулювання науково-технічного розвитку Міністерства освіти і науки України.

Заступник голови Українського інституту національної пам'яті **Володимир Тилищак** наголосив, що ми живемо у незвичайний час трансформацій, не менш глибоких, ніж сто років тому: «Важливо переосмислити наше минуле і визначити наше майбутнє. Українська історія – це історія не лише страждань, а насамперед боротьби за своє майбутнє, незважаючи на несприятливі зовнішні сили. Ми повинні бачити героїзм наших людей, спротив та людяність, яка навіть у час Голодомору стала виявом нашого народу».

Привітали учасників Конкурсу також **Юрій Сиротюк**, заступник голови ВО «Свобода», голова депутатської фракції «Всеукраїнське об'єднання «Свобода» Київської міської ради, **Юрій Зубко**, депутат Київської міської ради, **Пилип Ілленко**, голова Державного агентства України з питань кіно, представник громадської спілки «Всеукраїнське об'єднання «Рух захисту української мови».

Учасникам Конкурсу **Василь Зозуля** (позивний **Черкес**), боєць підрозділу Збройних сил України, учасник російсько-української війни, представив виставку «Пам'ять вояків підрозділу «Карпатська Січ».

Учні та вчителі з задоволенням поспілкувалися з лідером гурту «Широким лан» **Святославом Бойком**, лідером гурту «Хорея Козацька» **Тарасом**

Компаніченком, командиром підрозділу «Карпатська Січ» **Олегом Куциним**.

У рамках Конкурсу для педагогів з усієї України було проведено круглий стіл «Усна історія в українознавчих дослідженнях».

Першу панель «Усно-історичні проекти в школі: методика реалізації та практика впровадження» провела **Олена Соболева**, старший науковий співробітник відділу культурологічних досліджень НДІУ, член Національної спілки краєзнавців України. Свою тему «Майдан: усна історія»: збереження пам'яті про Революцію Гідності через усно-історичні практики» представила **Тетяна Ковтунович**, координатор проекту «Майдан: усна історія» Українського інституту національної пам'яті.

На другій панелі «Українознавчий чинник в інтегративному реформуванні освітнього процесу сучасної школи» обговорили питання українознавства в освітньому процесі сучасної школи. В обговоренні брали участь: **Тетяна Бойко**, завідувач відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДІУ; **Світлана Бойко**, старший науковий співробітник відділу освітніх технологій та популяризації українознавства НДІУ; **Марія Чабайовська**, доцент кафедри української мови та методики навчання

факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; **Ірина Головай**, завідувач кафедри української філології Українського гуманітарного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

На завершення конкурсанти переглянули колективні роботи виховних заходів освітніх установ з Іспанії, Польщі, Греції, Бельгії та відеороботу учениці 6 класу української школи ім. Ярослава Мудрого м. Брюсселя (Королівство Бельгія) **Марії Кошель**.

Юних дослідників цікавлять питання відродження духовної спадщини українців, особливості діяльності українського волонтерського руху упродовж 2014–2017 років, участь членів родини конкурсантів у дисидентському русі, боротьба за збереження української ідентичності у контексті міжкультурних відносин між Україною та іншими сучасними державами, історія та географія подієвого туризму в Україні, сучасна підліткова література як відображення українського світобачення, соціолінгвістичний аналіз мовної ситуації на сході України, особливості культурно-мистецького буття українців та розповсюдження сучасних молодіжних субкультур, збереження та популяризація регіональних традицій.

Переможцями Конкурсу з українознавства стали: **Діана Салюк** (Волинська обл.), **Тетяна Гриньків** (Тернопільська обл.), **Яна Корендій** (Житомирська обл.), **Дарина Воздіган** (Волинська обл.).

У науково-дослідних роботах восьмикласників чітко простежується особлива зацікавленість місцевою історією та сучасним українським фольклором.

Дослідження Д. Салюк було присвячене відновленню несправедливо забутого імені поета і художника драматичної долі з когорти шістдесятників Костя Шишка. Поетичний світ рідного краю представили Я. Вакал та Я. Кузенко. Значну увагу привернули роботи, присвячені долі українських кобзарів, О. Кір'яна та В. Лісняк. Вдало доповнили інформацію про збереження духовного світу різних регіонів виступи М. Марус, О. Можарівського та К. Швець. Значний інтерес викликала доповідь М. Білостегнюка про народне ремесло його села – рогозоплетіння. Зацікавленим членам комісії доповідач провів майстер-клас. А. Струнь науково обґрунтувала символіку води, Д. Чавс описав світ писанок у народних обрядах та звичаях українського народу, Д. Скакун продемонструвала трансформацію Хотинської фортеці з оборонної споруди в туристичний об'єкт.

На особливу увагу заслуговують мовознавчі роботи учнів-дев'ятикласників. Конкурсантка Т. Гриньків дослідила функціонально-семантичні особливості тропів та стилістичних фігур у прозових творах В. Даниленка. Робота І. Логовічова присвячена зіставленню слів-символів у творах Г. Сковороди.

Приємно відзначити, що багато конкурсантів приділили увагу вивченню історії та культури рідного краю. Їхні дослідження часто ґрунтувались на унікальних місцевих джерелах. Це насамперед роботи В. Дригинич «Дерев'яна сакральна архітектура мого краю», І. Кузенко «Замішанина. Урок історії для політиків і не тільки», А. Лазоришин «Калуські союзьанки».

Актуальними для обговорення стали роботи, присвячені етнонаціональним відносинам в Україні, Н. Мохамеда

«Буджак – етнічне намісто України», Н. Джавлах «Греки Приазов'я», О. Шмиглик «Боротьба за збереження української ідентичності у контексті українсько-польських відносин першої чверті ХХ ст.».

Роботи десятикласників охопили широкий спектр проблем української минувщини та сучасності, духовного буття українців та їх культурної спадщини. Літературознавчу роботу написала переможниця Конкурсу Я. Корендій, яка дослідила феномен сучасної підліткової літератури та зробила вдалу спробу провести компаративний аналіз повісті Наді Білої «Крута компанія» і роману Джона Іріна «Досить Катрін».

Історичне дослідження С. Білостоцької ґрунтувалося на аналізі державотворчої діяльності двох видатних політиків – Карла-Густава Маннергейма та Павла Скоропадського. Л. Савченко присвятила роботу 75-річчю замовчуваної, а тому маловідомої події, т. зв. Корюківської трагедії. О. Приходько зацікавилася прадавними світоглядними уявленнями сіверян у текстах неказкової прози, що впливали з зібраних в етнографічній експедиції джерел. Ш. Рамазановій вдалося зацікавити аудиторію та членів журі розповіддю про громадський рух кримськотатарських жінок та основні етапи боротьби мусульманських жінок за емансипацію.

Захист науково-дослідних робіт одинадцятикласниками дає змогу виділити характеристичний «зріз» свідомості сучасної молоді, яка за кілька років визначатиме як світоглядно-культурну, так і політичну перспективу України. Вочевидь, найбільш пекуча серед окреслених

проблем – проблематика російської агресії та війни, у стані якої впродовж чотирьох років перебуває Україна (характеристичні під цим оглядом роботи Д. Воздіган про інтернет-журналістику на історичну тематику в умовах війни з РФ та В. Дереваль про волонтерство). Безпосередньо із цією тематикою поєднується проблематика визвольної боротьби українства – Д. Діхтярик про збройний опір ОУН–УПА проти гітлерівців та Д. Романюти про місцевий патріотизм. Важливою залишається екологічна проблематика, що відобразилась у роботі Д. Глушкова. Традиційно міцною окреслилась для учасників Конкурсу тематика традиційної української звичаєвості.

Окремим випробовуванням було виконання конкурсантами тестових завдань з українознавства.

Урочисте закриття Конкурсу, вручення дипломів, сертифікатів відбулося в актовій залі Науково-дослідного інституту українознавства.

Завершився Конкурс цікавою екскурсією історичними місцями Києва, яку провів науковий співробітник відділу української етнології НДІУ О. Чирков, та оглядом експозиції Національного музею історії України.

Прес-служба НДІУ